

ORQAN ALƏTİNİN VURĞUNU

ELNARƏ DADAŞOVA

1981 -ci il idi.
O zaman
Rəna

İsmayılova hələ Bakıda yaşayırdı və hər ikimiz Üzeyir Hacıbəylinin adını daşıyan konservatoriyada çalışırdıq. Günlərin birində Rəna xanım konservatoriyanın dəhlizində mənə yaxınlaşdı və əlində tutduğu qoşa vinil vallardan tərtib olunmuş iri bir albomu uzadaraq, dedi: "Al bunu. Sənə bağışlayıram. Vaqif Mustafazadənin caz kompozisiyalarının səs yazıları olan vallardır. Elnarə, bilirəm ki, sən də Vaqif Mustafazadə yaradıcılığının vurğunusan. Gəl, ona bir ithaf yaz. Orqan üçün bəstələ, mən də ifa edirəm".

"ELƏ HƏMİN GÜN "POSTLYUDIYA"MI BƏSTƏLƏMƏYƏ BAŞLADIM"

Evə gəldim, kövrəlmişdim. Vaqifin itkisindən çox az vaxt keçmişdi, cəmi iki il. Həm də Vaqif dünyasını lap cavan ikən, 39 yaşında dəyişmişdi. Amma sənəti bizim ürəklərimizdə elə bir iz qoymuşdu ki, hər birimiz onun itkisini son dərəcə kəskin hiss edirdik. Odur ki, dərddə-dərdli valları səsləndirdim, ürək ağrısına baxmayaraq, diqqətlə qulaq asdım. Caz-muğam yaradıcısının barmaqları altından süzülüb gələn musiqinin sədələri o qədər təsirli idi ki, elə həmin gün Vaqif Mustafazadənin xatirəsinə "Postlyudiya"yı bəstələməyə başladım. Tez bir zamanda iki hissədən ibarət musiqimin əlyazması hazır oldu. Notları götürdüm, Rənanın məşq etdiyi

saatda üz tutdum Bakı Musiqi Akademiyasının böyük zalına. Maraqlı və yaradıcı-

Sənətinə və vətəninə sonsuz dərəcədə bağlı olan Rəna İsmayılova üçün ifadan, konsertlərdən, Bakıdan uzaq düşmək asan deyil. Amma təqdirəlayiq haldır ki, o, repertuarında olan bir sıra əsərlərin səs yazısını Almaniyada kompakt disk şəklində buraxdırıb.

lıqla dolu birgə işimiz başladı. Nə Rəna İsmayılova cazmen idi, nə də mən. Amma Vaqif Mustafazadə sənətinə olan rəğbətımız bizi "alovlu cazmen" etmişdi. "Postlyudiya"nın birinci bölümü tam olaraq caz improvizəsi idi. Onu tam sərbəst tərzdə qələmə almışdım: vəzn azad, ifa da cazsayağı, sərbəst.

"RƏNA XANIMIN USTALIĞINI ƏYANİ OLARAQ GÖRDÜM"

Bu yerdə mən Rəna xanımın ustalığını, müəllifin tələblərinə necə riayət etdiyini əyani olaraq gördüm. O, bütün istəklərimə böyük diqqət ayırır, səslənməni orqan alətinin xüsusi tembr düyməciklərinə uyğun, müvafiq olan tərzdə sıralayırdı. Beləliklə, orqanın sonsuz tembr imkanlarına arxalanaraq yazıya alır, sıralayır, kağızın yaddaşına köçürür və ifa zamanı istifadə edirdi.

İthafımın ikinci bölümü "Xoral" idi. Onu "Gözəlim sənən" adlı Azərbaycan xalq mahnısının əsasında bəstələmişdim. Burada Vaqif Mustafazadə itkisinin faciəsi orqan alətinin tük ürpədən səslənməsi ilə verilmişdi. Rəna xanım bu bölümün icrası zamanı da ifaçı qarşısında qoyulan tələblərin öhdəsindən ustalıqla gəlmişdi. Onunla işləmək zövq verirdi. O, müəllifin hissələrini o dərəcədə dəqiq, təsirli, mənimsənilmiş bir tərzdə çatdırı bilirdi ki, sanki əsəri

elə özüm çalırdım.

Tez bir zamanda Vaqif Mustafazadənin xatirəsinə "Postlyudiya" həm Bakıda, həm də İrəvanda Rəna İsmayılova tərəfindən ifa olundu. Əsərin səs yazısı Azərbaycan televiziyasının fonotekasına daxil edildi.

"Postlyudiya"nın hüznü sədələri Rəna xanımın ifasında o vaxtlar təşkil olunan orqan konsertlərində də səsləndirilirdi. Lakin Rəna xanım Azərbaycanı tərk edəndən sonra əsərin yalnız səs yazısı efirə verilir. Son dəfə "Postlyudiya" 15.12.2022 ildə qonağı olduğum Tofiq Həsənsəyovun "Caz ulduzları" verilişində səsləndirildi. Onu da qeyd edirəm ki, Rəna İsmayılovanın ifasından təsirlənən pianoçular məndən bu əsərin fortepiano versiyasını da istəmişdilər. İndi fortepianoda da "Postlyudiya"yı çalırlar.

"ONUN TƏKLİFİ İLƏ "SÜSƏN SÜNBÜL" MÖVZUSUNA VARIASIYALARIMI BƏSTƏLƏDİM"

"Postlyudiya"nın ardınca yenə də Rəna xanımın təklifi ilə "Süsən sünbül"

mövzusuna variasiyalarımı bəstələdim. Azərbaycan televiziyasında o vaxt efirə gedən "Dalğa" proqramında bu variasiyaların Rəna xanımın ifasında səslənməsi böyük əks-səda doğurdu. Bu zaman efirə baxanların sırasında Xalq şairi Bəxtiyar Vahabzadə və tarzən Kamil Əhmədov da var idi. Veriliş efirə gedən kimi Bəxtiyar müəllim Zümrüd xanım Dadaşzadəyə zəng etmiş, "Süsən sünbül" mövzusuna olan bu variasiyaları bəyəndiyini bildirmiş, ondan mənim telefon

nömrəmi istəmişdi. Zəng etdi və dedi ki, mənimlə yaradıcılıq əlaqəsi qurmaq istədiyini dedi. Bu tanışlıq sayəsində mənim Bəxtiyar Vahabzadənin sözlərinə "Ürəyinə vuruldum" adlı mahnım həyata vəsiqə tapdı. Telefon söhbətimiz zamanı Bəxtiyar müəllim Azərbaycan xalq melodiyalarının orqan alətində bu cür gözəl səslənməsinin mümkünlüyü barədə sual verdi. Bildirdim ki, hər şey bəstəkar və ifaçıdan asılıdır. Kamil Əhmədov isə bu verilişdən duyğulanaraq telefonla bildirdi ki, heç kimə səsləndirmədiyi bir neçə xalq havasını mənimlə ifa etmək istəyir.

VƏTƏNDƏN UZAQLARDA...

Orqan alətinin mahir ifaçısı olan Rəna xanıma isə son dərəcə minnətdaram. O, Azərbaycan bəstəkarlarını bir çox yeni əsərlərini orqan üçün bəstələməsi üçün səfərbər etdi. Rəna xanım biz bəstəkarları həvəsləndirə bilmişdi. Orqan üçün musiqi yazmaq kimi maraqlı fəaliyyətə həvəslə cəlb olunmuşduq. Ümumiyyətlə, fəal ifaçı varsa, yazmağa həvəs də olur. Amma Rəna xanımın Almaniya köçməsi ilə bu əməkdaşlıq durğunluq dövrünü yaşadı.

Ümumiyyətlə, sənətinə və vətəninə sonsuz dərəcədə bağlı olan bu sənətkara ifadan, konsertlərdən, Bakıdan uzaq düşmək çox ağrılı anlar yaşatdı. Amma son dərəcə təqdirəlayiq haldır ki, Rəna xanım öz repertuarında olan bir sıra əsərlərin səs yazısını məhz Almaniya kompakt disk şəklində buraxdırıb. Bu diskə xarici bəstəkarlarla yanaşı, Azərbaycan bəstəkarlarının, o cümlədən mənim də əsərimi daxil edib. O, Azərbaycanı, Vətəni unutmur, darıxır. Biz də onun kimi bir orqan ifaçısı üçün darıxırıq...

